

สถาบัน **THE BEST CENTER**

2145/7 ซ.รามคำแหง 43/1 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0-2318-6868, 0-2314-1492 โทรสาร 0-2718-6274

www.thebestcenter.com facebook.com/bestcentergroup

คุณภาพทางวิชาการต้องมาที่ 1

คู่มือเตรียมสอบ

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

แนวข้อสอบมากกว่า 600+ ข้อ

ปี 68

ความรู้ความสามารถทั่วไปและความสามารถใช้เฉพาะตำแหน่ง

หลักสูตรและวิธีการสอบแข่งขัน

การสอบแข่งขันเพื่อวัดความรู้ความสามารถที่ใช้เฉพาะตำแหน่ง (สอบข้อเขียน)

คะแนนเต็ม 200 คะแนน) ดังนี้

- (1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์
- (2) ความรู้เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (3) ความรู้เกี่ยวกับระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2562
- (4) ความรู้เกี่ยวกับระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (5) ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สนใจสั่งซื้อ หรือสอบถาม โทร. 081-494-9807

LINE: @thebestcenter

290.-

คู่มือสอบนักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

รวบรวมและเรียบเรียงโดย.....

ฝ่ายวิชาการ สถาบัน THE BEST CENTER

ห้ามตัดต่อหรือคัดลอกส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหา

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ราคา 290 บาท

จัดทำและจำหน่ายโดย

The Best Center InterGroup Co., Ltd.

บริษัท เดอะเบสท์ เซ็นเตอร์ อินเตอร์กรุป จำกัด

บริหารงานโดย ดร.สิงห์ทอง บัวชุมและอาจารย์จันทน์ บัวชุม (ติวเตอร์ก๊วง ย่าน ม. ราม)

เลขที่ 2145/7 ซอยรามคำแหง 43/1 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์.081-496-9907,0-2314-1492, 0-2318-6868 โทรสาร. 0-2718-6274 line id: @thebestcenter

www.thebestcenter.com หรือ www.facebook.com/bestcentergroup

คู่มือสอบ
นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ราคา 290.-

คำนำ

สำหรับชุดคู่มือสอบสำหรับตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
เล่มนี้ ทางสถาบัน THE BEST CENTER และฝ่ายวิชาการของสถาบัน ได้เรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ผู้สมัครสอบ
ใช้สำหรับเตรียมสอบในการสอบแข่งขันฯ ในครั้งนี้

ทางสถาบัน THE BEST CENTER ได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำหนังสือ เล่มนี้ขึ้นมา
ภายในเล่มประกอบด้วยทุกส่วนที่กำหนดในการสอบ เจาะข้อสอบทุกส่วน พร้อมคำเฉลยอธิบาย มาจัดทำเป็น
หนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้สอบได้เตรียมตัวอ่านล่วงหน้า มีความพร้อมในการทำข้อสอบ

ท้ายนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบคุณทางสถาบัน THE BEST CENTER ที่ได้ให้การสนับสนุนและ
มีส่วนร่วมในการจัดทำต้นฉบับ ทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถสำเร็จขึ้นมาเป็นเล่มได้ พร้อมกันนี้คณะผู้จัดทำ
ขอน้อมรับข้อบกพร่องใดๆ อันเกิดขึ้นและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆ ท่าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไข
ให้ดียิ่งขึ้น

ขอให้โชคดีในการสอบทุกท่าน

ฝ่ายวิชาการ

สถาบัน The Best Center

www.thebestcenter.com

สารบัญ

➤ ความรู้เกี่ยวกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1
➤ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560	23
✦ แนวข้อสอบระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2564	92
➤ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ.2562	121
✦ แนวข้อสอบระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ.2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2563	140
➤ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534	144
✦ แนวข้อสอบพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 8. พ.ศ.2553	179
➤ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526	211
✦ แนวข้อสอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ.2564	239
➤ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการงานทั่วไป	287
✦ แนวข้อสอบนักจัดการงานทั่วไป ชุดที่ 1.	302
✦ แนวข้อสอบนักจัดการงานทั่วไป ชุดที่ 2.	314
✦ แนวข้อสอบความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์	321
➤ เทคนิคการสอบสัมภาษณ์	328

ความรู้เกี่ยวกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ประวัติ

การใช้น้ำของมนุษย์ในโลกเริ่มตั้งแต่เมื่อใดไม่มีหลักฐานบันทึกไว้ แต่ที่แน่นอนคือเริ่มต้นจากประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคที่แห้งแล้ง การนำน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์ในอดีตมีหลักฐานสิ่งก่อสร้างปรากฏให้เห็นจนถึงปัจจุบันในแถบเอเชียกลาง ทั้งในประเทศอียิปต์ และอิหร่าน ซึ่งมีมาตั้งแต่ประมาณ 500 ปีก่อนคริสต์ศักราช ได้แก่ Kanat ซึ่งเป็นระบบอุโมงค์ส่งน้ำที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เมตร ขุดขึ้นตามแนวชั้นหินหรือชั้นทรายที่เป็นแหล่งกักเก็บน้ำบาดาล โดยทำเป็นปล่องที่สามารถสูบหรือตักน้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้เป็นระยะ ๆ ตลอดความยาวของอุโมงค์ ตัวอุโมงค์มักเริ่มจากเชิงเขาไปตามความลาดเอียงของภูมิประเทศ น้ำบาดาลจะไหลตามความลาดเอียงของอุโมงค์เหมือนน้ำในลำคลอง ระบบ Kanat ที่เมืองเตหะรานยาว 8-16 ไมล์ ลึกที่สุดประมาณ 150 เมตร สามารถใช้ทำกิจกรรมและอุปโภคบริโภคสำหรับคนถึง 275,500 คน ระบบ Kanat เมืองคิชฟูล ขุดไปตามแนวชั้นทรายได้ดินตลอดได้ตัวเมือง อาคารบ้านเรือน และพื้นที่ที่กิจกรรมทำให้เกิดระบบถ่ายเทความร้อนและได้รับความเย็นชุ่มชื้นจากอุโมงค์ส่งน้ำในฤดูร้อน ระบบ Kanat ในอียิปต์สร้างโดยพลเรือนเอกไซลอกซ์ เพื่อการชลประทานในพื้นที่ 1,800 ตารางไมล์ โดยการขุดอุโมงค์เข้าไปในชั้นหินทรายได้น้ำบาดาลจากแนวรอยเลื่อนของหิน การพัฒนาน้ำบาดาลระบบ Kanat เป็นการดำเนินการด้วยวิธีการขุดทั้งสิ้น

การพัฒนาน้ำบาดาลโดยการเจาะเริ่มต้นครั้งแรกในประเทศจีนประมาณปี พ.ศ.1669 เครื่องเจาะเครื่องแรกประกอบด้วย ไม้และไม้ไผ่ โดยใช้ไม้ไผ่เป็นก้านเจาะและท่อกรูการทำงานของเครื่องเจาะใช้หลักการแบบเจาะกระทุ้งโดยใช้แรงคน สามารถเจาะได้ลึกประมาณ 1,500 เมตร โดยใช้เวลาในการเจาะบ่อดังกล่าวถึง 3 ช่วงอายุคนต่อมาในปี พ.ศ. 2421 จึงมีการประดิษฐ์เครื่องเจาะแบบใช้เครื่องจักรไอน้ำแทนแรงคนขึ้นในสหรัฐอเมริกา จากนั้นก็มีการดัดแปลงแก้ไขปรับปรุงทั้งเครื่องเจาะ วิธีการเจาะเรื่อยมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เครื่องเจาะกระทุ้ง (Churn drill) เครื่องเจาะสว่าน (Auger drill) เครื่องเจาะฉีด (Jet drill) เครื่องเจาะกระแทก (Percussion drill) เครื่องเจาะหมุน (Rotary drill) เครื่องเจาะหมุนกลับ (Reverse rotary drill) ฯลฯ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

สำหรับด้านวิชาการน้ำบาดาลที่เกี่ยวกับทฤษฎี การเกิด การกักเก็บ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของน้ำบาดาลเกิดขึ้นมาในภายหลัง โดยในช่วงต้นศตวรรษที่ 17 มีแนวคิดของนักปรัชญาโรมัน และกรีก เกี่ยวกับกำเนิดของน้ำบาดาลค่อนข้างจะแปลกประหลาดพิลึกพิลั่น เช่น น้ำพุเกิดจากน้ำทะเลที่ไหลผ่านเข้าไปใต้ภูเขาเป็นถ้ำธารใต้ดิน และมีสิ่งที่ยช่วยกรองให้น้ำเค็มกลายเป็นน้ำจืดแล้วปล่อยออกมาเป็นน้ำพุ หรือในประเทศเยอรมนีมีความเชื่อว่าโลกเป็นสัตว์มีหิมาที่ดูดกลืนน้ำทะเลเข้าไปแล้วคายออกมาเป็นน้ำพุ

ตอนปลายของศตวรรษที่ 17 เริ่มมีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของอุทกธรณีวิทยาและวัฏจักรของน้ำ มีการตั้งทฤษฎีต่าง ๆ โดยอาศัยหลักฐานข้อมูล และการคำนวณตัวเลขที่ได้จากการทดลอง ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีการวางรากฐานวิชาธรณีวิทยาขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับ อุทกธรณีวิทยา การกำเนิดและการเคลื่อนไหวของน้ำบาดาล ระหว่างปี พ.ศ. 2346-2401 Henry Darcy ได้เป็นผู้ให้กำเนิด Darcy's law ซึ่งเป็นรากฐาน ของวิชาการน้ำบาดาลที่ใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 มีการเจาะบ่อบาดาลได้น้ำพุในประเทศฝรั่งเศส จึงทำให้มีผู้สนใจเกี่ยวกับวิชาการน้ำบาดาล มากขึ้นอย่างกว้างขวาง

การพัฒนา น้ำบาดาลภายในประเทศ

การใช้น้ำบาดาลในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่เมื่อใดไม่มีหลักฐานบันทึกไว้อย่างแน่ชัดเช่นกันการตั้งชุมชนของคนไทยในสมัยโบราณส่วนใหญ่มักอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มใกล้แหล่งน้ำ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง อันเป็นแหล่งกักเก็บน้ำผิวดินตามธรรมชาติในอดีตประชากรของประเทศยังมีปริมาณไม่มากนัก จึงมีแหล่งน้ำผิวดินเพียงพอที่จะใช้สำหรับการอุปโภคบริโภคและเกษตรกรรมได้ในทุกฤดูกาล ประกอบกับประเทศไทยเป็นภูมิภาคที่มีฝนตกชุก ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ แม้จะมีฝนตกเฉพาะในช่วงฤดูฝน และไม่มีฝนตกในช่วงฤดูแล้ง

แต่แหล่งกักเก็บน้ำผิวดินก็เพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภคและเกษตรกรรมในแต่ละปี แต่ก็มีชุมชนของคนไทยบางส่วนที่ไม่ได้ตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำผิวดิน หรือแม้จะตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำผิวดินแต่ก็มีขนาดเล็กไม่สามารถกักเก็บน้ำได้เพียงพอที่จะใช้ได้ตลอดฤดูแล้ง จึงมีการขุดบ่อบาดาลโดยอาศัยแรงคน โดยบ่อขุดในสมัยโบราณจะเป็นบ่อน้ำรูปสี่เหลี่ยม มีการกรูรอบบ่อด้วยไม้กระดานหรือการนำก้อนหินมาเรียงบริเวณขอบบ่อเพื่อกันดินพัง

บางแห่งก็ไม่มีกรูรอบเลยเนื่องจากเป็นการขุดบ่อใช้ชั่วคราวในช่วงหน้าแล้งที่ขาดน้ำเท่านั้น ความลึกของบ่อขุดขึ้นอยู่กับระดับน้ำบาดาลในบริเวณนั้นว่าลึกเท่าใด การพัฒนาน้ำบาดาลของประชาชนคนไทยในเบื้องต้นจึงเป็นการพัฒนาน้ำบาดาลระดับตื้นโดยการขุดเท่านั้น

ต่อมาประเทศไทยได้พัฒนาประเทศด้านสาธารณสุขสำหรับประชาชนให้ดีขึ้น โดยมีนโยบายหนึ่งก็คือการมีส่วนร่วมทุกหลังคาเรือนในชุมชนทุกชุมชน การทำมีส่วนร่วมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แหล่งน้ำบาดาลระดับตื้นในชุมชนต่าง ๆ เสื่อมไป เนื่องจากการปนเปื้อนของสิ่งปฏิกูลจากการขับถ่ายของมนุษย์ ภายหลังจึงเกิดภาพที่ประชาชนไปเข็นน้ำจากบ่อขุดตามท้องไร่ท้องนาที่ไม่ได้อยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ เนื่องจากชั้นน้ำไม่ได้ถูกปนเปื้อนจากตัวชุมชน

การเจาะบ่อน้ำบาดาลระดับลึกในประเทศไทย

การเจาะบ่อน้ำบาดาลระดับลึกในประเทศไทย เริ่มเมื่อปี พ.ศ.2450 โคนนายเส็งยัง แซ่อาว เจ้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด อวอย่งซุนฮวด ได้เจาะบ่อน้ำบาดาลโดยใช้ไม้ไผ่ ต้นแบบของเครื่องเจาะไม้ไผ่มาจากประเทศจีน โดยเจาะบ่อบาดาลบ่อแรกที่โรงพยาบาลเทียบหัวย่านยาวราช กรุงเทพฯ ใกล้โรงพยาบาลนครนิเวศในอดีต ความลึกประมาณ 120 เมตร ได้น้ำบาดาลพอที่จะใช้ในการอุปโภคบริโภคได้ บริษัทเอกชนที่ประกอบกิจการน้ำบาดาลแห่งแรกของประเทศไทยคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด อวอย่งซุนฮวด โดยรับจ้างเจาะบ่อน้ำบาดาลด้วยเครื่องเจาะแบบไม้ไผ่ตลอดมาจนถึงปลายปี พ.ศ.2510 ได้ทำการเจาะบ่อน้ำบาดาลด้วยเครื่องเจาะไม้ไผ่เป็นครั้งสุดท้ายที่บริเวณที่ดินจัดสรรใกล้โรงแรมริศมา จังหวัดเชียงใหม่ และได้เลิกใช้เครื่องเจาะประเภทนี้ตั้งแต่นั้นมา

พ.ศ. 2450 โคนนายเล็งยัง แซ่อาว เจ้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด อว๋ยงซุนฮวด ได้เจาะบ่อน้ำบาดาลโดยใช้ไม้ไผ่ ต้นแบบของเครื่องเจาะไม้ไผ่มาจากประเทศจีน โดยเจาะบ่อน้ำบาดาลบ่อแรกที่โรงพยาบาลเทียบหัวย่านเยาวราช กรุงเทพฯ ใกล้โรงพยาบาลศิริราชในอดีต ความลึกประมาณ 120 เมตร ได้น้ำบาดาลพอที่จะใช้ในการอุปโภคบริโภคได้ บริษัทเอกชนที่ประกอบกิจการน้ำบาดาลแห่งแรกของประเทศไทยคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด อว๋ยงซุนฮวด โดยรับจ้างเจาะบ่อน้ำบาดาลด้วย เครื่องเจาะแบบไม้ไผ่ตลอดมาจนถึงปลายปี พ.ศ.2510 ได้ทำการเจาะบ่อน้ำบาดาลไม้ไผ่เป็นเครื่องสุดท้ายที่บริเวณที่ดินจัดสรรใกล้โรงแรมริมน้ำ จังหวัดเชียงใหม่ และได้เลิกใช้เครื่องเจาะประเภทนี้ตั้งแต่นั้นมา

พ.ศ. 2452 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จัดให้มีการประปาในกรุงเทพฯ โดยใช้แหล่งน้ำผิวดินในคลองประปา เป็นแหล่งน้ำดิบ ในอดีตแหล่งน้ำผิวดินมีเพียงพอสำหรับการอุปโภคบริโภค เนื่องจากยังไม่มีประชากรหนาแน่นดังเช่นปัจจุบัน ต่อมาภายหลังเมื่อมีการขยายตัวของชุมชน และขยายเขตบริการของการประปา ทำให้มีการเจาะบ่อน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำบาดาลมาใช้เป็นน้ำดิบร่วมกับแหล่งน้ำผิวดิน

พ.ศ. 2461 กรมราชทัณฑ์ได้จ้างชาวตะวันตกไม่ปรากฏสัญชาติใช้เครื่องเจาะที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องจักรไอน้ำ เจาะบ่อน้ำบาดาลที่เรือนจำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และเจาะบ่อน้ำบาดาลในเรือนจำต่าง ๆ อีกหลายแห่งในจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งเรือนจำกรุงเทพฯ ดังนั้นงานด้านการเจาะพัฒนา น้ำบาดาลครั้งแรกในประเทศไทยเริ่มต้นครั้งแรกโดยภาพเอกชน สำหรับหน่วยงานราชการหน่วยแรกที่เริ่มพัฒนาน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์คือ กรมราชทัณฑ์

พ.ศ. 2476 – 2501 กรมโยธาธิการได้ซื้อเครื่องเจาะอีเวอร์ธ (E-Worth) ซึ่งเป็นเครื่องเจาะแบบลูกผสม (Combination) และได้ว่าจ้างวิศวกรชาวเยอรมันชื่อ นายกาเบรียล (Mr. Gabriel) เป็นผู้ดำเนินการเจาะ และได้ซื้อเครื่องเจาะแบบกระแทกยี่ห้อ Bycirus Erri จากประเทศอังกฤษ จำนวน 2 เครื่อง เพื่อเจาะบ่อน้ำบาดาลสำหรับการทำประปาเทศบาลและสุขาภิบาลต่าง ๆ ตามคำร้องขอ ต่อมาในปี พ.ศ. 2502 กรมโยธาธิการได้จัดตั้ง โครงการเจาะน้ำบาดาล โดยสังกัดกองประปาภูมิภาค กำหนดเป้าหมายเจาะบ่อน้ำบาดาลในท้องถิ่นชนบททั่วราชอาณาจักร

พ.ศ. 2480 ประมาณ ปี พ.ศ. 2480 มีการสั่งหัวดอกจากต่างประเทศเข้ามาทำบ่อดอกน้ำบาดาลในประเทศไทยอย่างกว้างขวาง การทำบ่อดอกส่วนใหญ่ทำในบริเวณที่มีน้ำบาดาลระดับตื้น ประเภท กรวด ทราย ตามหัวเมืองภาคต่างๆ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน กาญจนบุรี ราชบุรีและสงขลา ซึ่งมีชั้นน้ำบาดาลอยู่ลึกระหว่าง 15-20 เมตร ตามบริเวณทางน้ำเก่า หรือบริเวณใกล้ทางน้ำสายปัจจุบัน

พ.ศ. 2490 บริษัท บางกอกวอเตอร์เวอร์ค จำกัด ได้สั่งซื้อเครื่องเจาะแบบ Reverse rotary จากประเทศอังกฤษ เพื่อเจาะบ่อน้ำบาดาลในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เป็นการเจาะบ่อน้ำบาดาลเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 8 นิ้ว เพื่อสูบน้ำทำประปาให้แก่การประปานครหลวงนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ได้มีการเจาะ บ่อน้ำบาดาลในกรุงเทพฯ อย่างกว้างขวาง มีบริษัทรับจ้างเจาะบ่อน้ำบาดาล และขายเครื่องสูบน้ำบ่อดัก ก่อตั้งขึ้นอีกหลายแห่ง บางบริษัทสามารถสร้าง เครื่องเจาะได้เอง โดยเหตุที่เครื่องเจาะชนิดนี้สามารถใช้เจาะได้ในชั้นน้ำบาดาลประเภทกรวด ทรายเท่านั้น

การเจาะบ่ोजึงดำเนินการอยู่ในเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และบริเวณใกล้เคียงเครื่องเจาะที่กล่าวมาข้างต้นเหมาะสำหรับการทำบ่อบาดาลขนาดใหญ่ เพื่อทำประปาและอุตสาหกรรมเท่านั้น จึงเกิดปัญหาเกี่ยวกับการเจาะบ่อบาดาลขนาดเล็กที่จะใช้ในครัวเรือนหรือหมู่บ้านที่ต้องการใช้บ่อบาดาล 2-6 นิ้ว จึงมีการสร้างเครื่องเจาะหมุนขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2508 ส่วนแท่นเจาะหมุนสร้างขึ้นในกรุงเทพฯ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2510

กว่าจะเป็นกองน้ำบาดาล

พ.ศ. 2495 กรมอนามัยได้รับเครื่องเจาะแบบสว่าน (Auger) จาก ECA และ MSA จำนวน 10 เครื่อง ดำเนินการเจาะ ระหว่างปี พ.ศ. 2495-2497 ระยะเวลา 2 ปี ในพื้นที่ 4 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น อุรธานี และอุบลราชธานี เจาะบ่อบาดาล จำนวน 374 บ่อ เจาะได้ผลเพียง 13% เนื่องจากขาดความรู้และข้อมูลด้านวิชาการน้ำบาดาล

พ.ศ. 2496 กรมโลหกิจ ได้ส่งนักธรณีวิทยาประกอบไปด้วย นายนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ และ นายคั่น บุญนาค ออกทำการสำรวจธรณีวิทยา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลการสำรวจทางธรณีวิทยาชี้ให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาความขาดแคลนน้ำในภาคนี้โดยทำอ่างเก็บน้ำ และเจาะบ่อดินจะได้ผลน้อยและ สภาพทางธรณีวิทยาแสดงให้เห็นว่าใต้พื้นดิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาจเป็นที่กักเก็บน้ำบาดาลจำนวนมากพอที่จะใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำได้ในอีกทางหนึ่ง

พ.ศ. 2497 กระทรวงอุตสาหกรรม กับคณะเจ้าหน้าที่องค์การให้ความช่วยเหลือของประเทศสหรัฐอเมริกา คือองค์กร Special Technical Economic Mission หรือเรียกว่า STEM (องค์การความช่วยเหลือของประเทศสหรัฐอเมริกา มีชื่อเปลี่ยนไปต่าง ๆ กันคือ ECA MSA STEM ICA และ USOM) ได้ร่วมกันพิจารณาปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นภาคที่มีภาวะขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งมากที่สุด และรุนแรงยิ่งกว่าภาคใด ๆ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 166,000 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 32.5 % ของพื้นที่ของประเทศ มีพลเมืองมากถึง 8,991,543 คน หรือประมาณ 34.24% ของพลเมืองทั่วประเทศ (ข้อมูลในขณะนั้น) พื้นที่และพลเมืองมีประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ นับว่าเป็นทุน และกำลังอันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาคนี้ จึงมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยตรง ยิ่งกว่านั้นยังเป็นการบรรเทา ความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน นับว่าเป็นงาน การกุศล และบำบัตทุกขบำรุงสุขให้กับประชาชน จากเหตุผลข้างต้นกระทรวงอุตสาหกรรมและองค์กร STEM จึงเป็นความเห็นร่วมกัน น้ำบาดาลเป็นสิ่งที่หลายประเทศใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในภูมิภาคแห้งแล้งหรือแม้แต่ในพื้นที่ทะเลทรายได้ผลดีมาแล้วประกอบกับ สภาพทางธรณีวิทยา ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือบ่งชี้ว่าอาจมีแหล่งน้ำบาดาล จึงมีความเห็นพ้องต้องกันว่าควรจัดการแก้ไขปัญหาความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยน้ำบาดาลเช่นกัน จึงได้ร่วมกันจัดตั้ง “โครงการสำรวจน้ำบาดาล” ขึ้น โดยกรมโลหกิจ กรมชลประทาน และกรมอนามัย ร่วมกันเป็นผู้ดำเนินงานโดยองค์กร STEM ให้ความช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ เครื่องมืออุปกรณ์ การฝึกอบรม และงบประมาณองค์กร STEM ได้ขอยืมตัว นายฟิลลิป อี รามอไรส์ (Phillip E. Lamoreaux) ผู้เชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยา น้ำบาดาล กรมธรณีวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา (USGS) มาดำเนินการสำรวจร่วมกับ กรมโลหกิจ ระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2497 สรุปได้ว่าสภาพธรณีวิทยาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรจะเป็นที่กักเก็บน้ำบาดาล ได้ดีพอสมควรและควรมีการเจาะสำรวจให้ถูกต้องโดยอาศัย

ธรณีวิทยา เป็นหลัก ซึ่งการเจาะสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลในครั้งนี้ นอกจากเป็นการเสาะหาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ที่เป็นเป้าหมายอันดับหนึ่งของโครงการแล้ว ผลพลอยได้ก็คือการทราบถึงธรณีวิทยาและทรัพยากรแร่ไปด้วย เพราะสภาพธรณีวิทยาของภูมิภาคนี้บ่งบอกว่า น่าจะมีแร่ฟอสเฟต โพแทช ยูเรเนียม ยิปซัม บ็อกไซต์ โดโลไมต์ ไคอะตอมไมต์ เหล็กหิน เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นข้อมูลและหลักฐานเพื่อไขปัญหาทางธรณีวิทยา ของภาคนี้อีกด้วย

โครงการสำรวจน้ำบาดาล ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทั่วประเทศ แต่ในขั้นต้นได้มุ่งการสำรวจ และพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน เพราะเป็นภูมิภาคที่ขาดแคลนน้ำมากที่สุด ภายหลังจึงได้ขยายงานออกไปทั่วประเทศดังที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากพื้นที่ของภาคอื่น ๆ บางบริเวณก็มีความขาดแคลนน้ำเช่นเดียวกัน กระทรวงอุตสาหกรรม และองค์กร STEM ได้ประชุมปรึกษาหารือกันเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2497 เพื่อเริ่ม “โครงการสำรวจน้ำบาดาล” โดยการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติตามข้อเสนอของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยแต่งตั้ง “คณะกรรมการน้ำบาดาล” เพื่อควบคุมกำกับดูแลการสำรวจน้ำบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2498 ประกอบด้วย

1. อธิบดีกรมโลหกิจ ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมชลประทาน กรรมการ
3. ผู้แทนกรมโยธาเทศบาล กรรมการ
4. ผู้แทนกรมอนามัย กรรมการ
5. ผู้แทนกรมป่าไม้ กรรมการ
6. ผู้แทนกรมส่งกำลังบำรุงทหารบก กรรมการ
7. ผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย กรรมการ
8. ผู้แทนกรมโยธาธิการ กรรมการ
9. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา กรรมการ
10. หัวหน้ากองธรณีวิทยา กรมโลหกิจ กรรมการและเลขานุการ

โครงการสำรวจน้ำบาดาล ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทั่วประเทศ แต่ในขั้นต้นได้มุ่งการสำรวจ และพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน เพราะเป็นภูมิภาคที่ขาดแคลนน้ำมากที่สุด ภายหลังจึงได้ขยายงานออกไปทั่วประเทศดังที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากพื้นที่ของภาคอื่น ๆ บางบริเวณก็มีความขาดแคลนน้ำเช่นเดียวกัน กระทรวงอุตสาหกรรม และองค์กร STEM ได้ประชุมปรึกษาหารือกันเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2497 เพื่อเริ่ม “โครงการสำรวจน้ำบาดาล” โดยการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติตามข้อเสนอของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยแต่งตั้ง “คณะกรรมการน้ำบาดาล” เพื่อควบคุมกำกับดูแลการสำรวจน้ำบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2498

พ.ศ. 2476 – 2501 โครงการสำรวจน้ำบาดาลได้รับความช่วยเหลือจาก International Cooperation Administration (ICA) ซึ่งเป็นองค์การให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องจากองค์การ STEM โดยโครงการฯ ได้รับเครื่องเจาะน้ำบาดาล 4 เครื่อง สำหรับกรมชลประทานและกรมอนามัย กรมละ 2 เครื่อง โดยกรมโลหกิจ เป็นผู้ทำการสำรวจ ประสานงานและให้คำแนะนำ ช่วงระยะเวลา ระหว่างนี้ กรมชลประทานและกรมอนามัยเจาะบ่อน้ำบาดาลได้ 83 บ่อ เป็นบ่อน้ำใช้การได้ 45 บ่อ ใช้การไม่ได้ 38 บ่อ เจาะได้ผล 54 % และได้ทำเป็นประปา 1 แห่งที่อำเภอบึงทองชัย จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2501 องค์การ ICA ต้องการเร่งรัดงานเจาะสำรวจให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว จึงเปลี่ยนวิธีการช่วยเหลือ โดยการจ้างเหมาบริษัทในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ บริษัท Daniel, Mann, Johnson & Mendenhall International (DMJM) มาทำการเจาะบ่อน้ำสำรวจให้เสร็จภายในระยะเวลา 2 ปี ใช้งบประมาณ 33 ล้านบาท โดยการดำเนินงานอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมโลหกิจฝ่ายเดียว ส่วนเครื่องเจาะและอุปกรณ์การเจาะที่กรมชลประทาน และกรมอนามัยได้รับจากองค์การ ICA เพิ่ม และที่ใช้งานมา 2 ปีแล้ว ก็มอบให้ผู้รับเหมาดำเนินการต่อไปโดยองค์การ ICA ให้เครื่องเจาะเพิ่มอีก 3 เครื่อง รวมเป็น 7 เครื่อง การเจาะสำรวจกำหนดไว้ว่า ถ้าได้น้ำใช้อุปโภคบริโภคได้ก็จะติดสูบน้ำโยก ถ้าบ่อใดได้น้ำมากควรทำเป็นประปาก็จะเสนอให้ กระทรวงมหาดไทยและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรับไปพิจารณาดำเนินการ โดยโครงการสำรวจน้ำบาดาลจะติดตั้งสูบน้ำยนต์ให้

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2502 กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีคำสั่งที่ 51/2502 ถือนัดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2502 โดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ อก 2582/2502 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2502 แต่งตั้ง “คณะกรรมการน้ำบาดาลแห่งประเทศไทย” เพื่อทำหน้าที่สำรวจน้ำบาดาลทั่วประเทศไทยประกอบไปด้วย

1. อธิบดีกรมโลหกิจ ประธานกรรมการ
2. ที่ปรึกษากรมแผนที่ทหารบก กรรมการ
3. ผู้แทนกรมโยธาเทศบาล กรรมการ
4. ผู้แทนกรมอนามัย กรรมการ
5. ผู้แทนกรมชลประทาน กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม กรรมการ
7. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย กรรมการ
8. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ กรรมการ
9. ผู้แทนกรมสหกรณ์ กรรมการ
10. ผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย กรรมการ
11. หัวหน้ากองธรณีวิทยา กรมโลหกิจ กรรมการและเลขานุการ

นายช่างผู้อำนวยการโครงการสำรวจ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการน้ำบาดาล กรมโลหกิจ คณะกรรมการน้ำบาดาลมีการประชุมเป็นครั้งคราวส่วนใหญ่เป็นการควบคุมและติดตามผลงานโครงการสำรวจ และพัฒนาการน้ำบาดาลของกรมโลหกิจ

การพัฒนาประเทศเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับโครงการสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของประเทศ ในช่วงเวลานี้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับโครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลคือเมื่อบริษัท DMJM สิ้นสุดสัญญาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2504 องค์การ ICA มีความเห็นว่าการพัฒนาบ่อน้ำบาดาลในระยะต่อไปควรมอบให้กรมโลหกิจ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและ คณะกรรมการน้ำบาดาลแห่งประเทศไทยเห็นชอบด้วย องค์การ ICA จึงโอนเครื่องเจาะและอุปกรณ์การเจาะน้ำบาดาลทั้งหมดจากบริษัท DMJM มอบให้แก่มกรมโลหกิจรับไปดำเนินการโดยใช้งบประมาณแผ่นดินเป็นส่วนใหญ่ โดยโอนเครื่องเจาะให้กรมโลหกิจ 7 เครื่องและค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือขององค์การ ICA ลงตามลำดับ

พ.ศ. 2505 องค์การ USOM (United States Operation Mission) หรือองค์การ STEM เดิม ได้มอบเครื่องเจาะให้อีก 1 เครื่อง และรัฐบาลไทยซื้อเครื่องเจาะ เพิ่มอีก 2 เครื่อง รวมเป็น 10 เครื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา การสำรวจและเจาะพัฒนาบ่อน้ำบาดาลก็ดำเนินการโดยกรมโลหกิจแต่ฝ่ายเดียว โดยใช้งบประมาณแผ่นดินจนกระทั่งถึงปัจจุบันและขยายการสำรวจและพัฒนาบ่อน้ำบาดาลไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วประเทศ

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2506 ได้มีการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขึ้นใหม่และมีพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่ของกรมโลหกิจ กระทรวงอุตสาหกรรม มาสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เพื่อความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่งขึ้นและเปลี่ยนชื่อจาก “กรมโลหกิจ” เป็น “กรมทรัพยากรธรณี” ในการนี้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่า งานสำรวจและพัฒนาบ่อน้ำบาดาล โดยเฉพาะในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการ ให้ได้ผลเร็วที่สุด คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2506 ให้แต่งตั้ง “คณะกรรมการน้ำบาดาล” ขึ้นใหม่ประกอบด้วย

1. อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี ประธานกรรมการ
2. ที่ปรึกษากรมแผนที่ทหาร กรรมการ
3. ผู้แทนกรมโยธาเทศบาล กรรมการ
4. ผู้แทนกรมอนามัย กรรมการ
5. ผู้แทนกรมชลประทาน กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย กรรมการ
7. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม กรรมการ
8. ผู้แทนกรมประมงกระทรวงเกษตรกรรม กรรมการ
9. ผู้แทนกรมสหกรณ์ที่ดิน กรรมการ
10. ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน กรรมการ
11. ผู้แทนสำนักงานวิชาการและวางแผน กรรมการ
12. ผู้แทนกรมกสิกรรม กรรมการ
13. ผู้แทนกรมวิเทศสหการ กรรมการ
14. ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน กรรมการ
15. หัวหน้ากองธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี กรรมการและเลขานุการ
16. หัวหน้าแผนกน้ำบาดาล กองธรณีวิทยา กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ กรมทรัพยากรธรณี

คณะกรรมการชุดนี้ปฏิบัติงานเรื่อยมาจนสิ้นสุดอายุของรัฐบาลชุดก่อนการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2512 จึงหมดอายุ และไม่ได้มีการแต่งตั้งขึ้นใหม่ จนถึงปัจจุบัน

พ.ศ. 2507 ปี พ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นช่วงกลางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 กรมทรัพยากรธรณีได้มีการจัดตั้งกองขึ้นใหม่ 4 กอง จากเดิม 6 กอง เป็น 10 กองตามประกาศพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 81 ตอนที่ 25 วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2507 โดยกองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ได้แก่ กองน้ำบาดาล กองเศรษฐกิจและเผยแพร่ โดย “แผนกน้ำบาดาล กองธรณีวิทยา” ได้ยกฐานะขึ้นเป็น “กองน้ำบาดาล” สังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ จนถึงวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2515 (ช่วงต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519) ได้มีการยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ กองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณี จึงได้ย้ายกลับมาสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมตามเดิมจนปัจจุบัน

กองน้ำบาดาลเมื่อแรกเริ่มประกอบไปด้วย โครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รับผิดชอบการสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลในพื้นที่ภาคอีสานทั้งหมด และโครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลนอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี รับผิดชอบการสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 1 และฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 2 ตามลำดับภารกิจของทั้ง 2 ฝ่ายก็คือ การสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบทั่วราชอาณาจักร และดำเนินการเรื่อยมา การสำรวจ และพัฒนาน้ำบาดาลได้ดำเนินการอย่างกว้างขวางในปี พ.ศ. 2509 เมื่อรัฐบาลได้กำหนดให้เป็นนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กองน้ำบาดาลเมื่อแรกเริ่มประกอบไปด้วย โครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รับผิดชอบการสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลในพื้นที่ภาคอีสานทั้งหมด และโครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลนอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี รับผิดชอบการสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 1 และฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 2 ตามลำดับภารกิจของทั้ง 2 ฝ่ายก็คือ การสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบทั่วราชอาณาจักร และดำเนินการเรื่อยมา การสำรวจ และพัฒนาน้ำบาดาลได้ดำเนินการอย่างกว้างขวางในปี พ.ศ. 2509 เมื่อรัฐบาลได้กำหนดให้เป็นนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำหรับงานวิชาการด้านน้ำบาดาลของประเทศไทยมีขึ้นครั้งแรกที่กรมโลหกิจพร้อมกับ “โครงการสำรวมน้ำบาดาล” โดยได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในระยะเริ่มแรกได้มีการจัดเก็บข้อมูลด้านอุทกธรณีวิทยาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ การสำรวจธรณีวิทยาและอุทกธรณีวิทยาภาคพื้นดิน งานสำรวจธรณีฟิสิกส์ภาคพื้นดิน งานเจาะสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาล งานหยั่งธรณีหลุมเจาะ งานตรวจวิเคราะห์ดินหินตัวอย่างจากหลุมเจาะสำรวจ งานออกแบบบ่อน้ำบาดาล งานสูบทดสอบปริมาณน้ำ และทดสอบชั้นน้ำ งานวิเคราะห์ คุณภาพน้ำบาดาล งานจัดเก็บข้อมูลน้ำบาดาล ในระยะแรกเป็นการดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ทำการประมวลผลแปลความหมายข้อมูลจัดทำเป็นแผนที่อุทกธรณีวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Hydrogeological Map

of Northeastern Thailand) มาตราส่วน 1 : 750,000 รวมทั้งรายงานและแผนที่ประกอบอื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2507 (Groundwater bulletin No. 2-1964) งานวิชาการน้ำบาดาลได้ดำเนินการสืบเนื่องกันมาโดยมีฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานด้านวิชาการได้แก่ ฝ่ายสำรวจน้ำบาดาล ฝ่ายอุทกธรณีวิทยา (ปัจจุบันเป็นฝ่ายอุทกธรณีวิทยา) ฝ่ายวิเคราะห์น้ำบาดาล (ปัจจุบันเป็นฝ่ายวิเคราะห์น้ำ กองวิเคราะห์) และศูนย์ข้อมูลน้ำบาดาล (ปัจจุบันเป็นฝ่ายวิชาการและแผนงาน) จนปัจจุบันนี้มีผลงานทางวิชาการมากมาย เช่น แผนที่อุทกธรณีวิทยาประเทศไทย แผนที่อุทกธรณีวิทยา มาตราส่วนต่าง ๆ เป็นรายภาค รายจังหวัด แผนที่ศักยภาพน้ำบาดาลในลุ่มน้ำหรือแอ่งน้ำบาดาลต่าง ๆ พร้อม รายงานการศึกษาวิจัย และการควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้เป็นไปตามกฎหมายน้ำบาดาล รวมทั้งมีการจัดฝึกอบรมให้กับส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำในระดับจังหวัด ระดับตำบล ให้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ เช่น เทคนิคการพัฒนาแหล่งน้ำ การปรับปรุงคุณภาพน้ำ การบำรุงรักษาบ่อบาดาล การอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายน้ำบาดาล เพื่อให้การใช้น้ำบาดาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. 2520 ปี พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นช่วงต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติน้ำบาดาล เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 เพื่อใช้ควบคุมการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล และการระบายน้ำลงสู่บ่อน้ำบาดาล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขาดแคลนเสียหายหรือเกิดการปนเปื้อนของมลพิษในน้ำบาดาล (พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญเมื่อปี พ.ศ. 2535) แนวคิดเรื่องพระราชบัญญัติน้ำบาดาลเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 เมื่อได้ยกร่างพระราชบัญญัติแล้วมีสาเหตุหลายประการอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การปฏิวัติ รัฐประหาร และการปฏิรูป ทำให้การเสนอพระราชบัญญัติต้องชะงักลง มีการแก้ไขปรับปรุงชี้แจงต่อคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการวิสามัญของสภาฯ หลายครั้งจึงผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติประกาศเป็นกฎหมาย และใช้เวลาอีก 1 ปี ในการยกร่างกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงต่าง ๆ จึงเริ่มบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2521 ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 จึงประกาศใช้ทั่วประเทศ

เนื่องจากการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลแก้ไขปัญหาคความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคมีปริมาณเพิ่มขึ้นกว่าเดิม สาเหตุเนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลหรือมีฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน แหล่งน้ำผิวดินที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน แหล่งน้ำผิวดินบางแห่งถูกปนเปื้อนมีมลภาวะเป็นพิษ จึงเกิดความแห้งแล้งทั่วทั้งประเทศ ความจำเป็นที่จะหาแหล่งน้ำบาดาลมาใช้ทดแทนมีมากขึ้น ประกอบกับกองน้ำบาดาลมีโครงการเร่งด่วนเป็นจำนวนมากที่จะต้องศึกษาพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ตลอดจนควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้อยู่ในภาวะสมดุลตามธรรมชาติ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ขึ้นแต่หน่วยงานส่วนภูมิภาคที่ควบคุมรับผิดชอบทั่วทั้งประเทศมีเพียง 2 แห่งเท่านั้น คือ

- ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศูนย์กลางที่ทำการอยู่ที่ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 1 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก มีศูนย์กลางที่ทำการอยู่ที่ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 2 อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

พื้นที่รับผิดชอบของทั้ง 2 ฝ่าย กว้างขวางครอบคลุมหลายจังหวัดและอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางของที่ทำ การมาก หากมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ก็ไม่อาจกระทำได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งสภาพอุทกธรณีวิทยาแหล่งน้ำบาดาล ของแต่ละภาคมีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาการพัฒนา การควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานไม่คล่องตัว เท่าที่ควร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ อุปโภคบริโภคตาม นโยบายของรัฐบาลกองน้ำบาดาลจึงมีนโยบายแบ่งพื้นที่รับผิดชอบการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลออกเป็น 6 ศูนย์ ตามภูมิภาค ต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระจายอำนาจ และทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานรวมทั้งเป็นศูนย์กลาง ให้ความช่วยเหลือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐ และเอกชน ทั้งทางด้านวิชาการน้ำบาดาล ทางเทคนิคการพัฒนา น้ำบาดาล การปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล การบริการข้อมูลแหล่งน้ำบาดาล และการควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้เป็นไป ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ในจังหวัดที่มีการประกาศเขตน้ำบาดาลเพิ่มเติม

ช่วงกลางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ปี พ.ศ.2532 กองน้ำบาดาลจึงได้จัดตั้งฝ่าย พัฒนาน้ำบาดาลขึ้นอีก 2 ฝ่าย โดยแยกฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 1 ออกเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 3 และแยกฝ่ายพัฒนาน้ำ บาดาล 2 ออกเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 4 ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ซึ่งเป็นช่วงต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 7 กองน้ำบาดาลได้จัดตั้งฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นอีก 2 ฝ่าย โดยแยกฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 2 ออกเป็น ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 5 และฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 6 รวมเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาลทั้งสิ้น 6 ฝ่าย มีภาระรับผิดชอบ เกี่ยวกับการพัฒนาน้ำบาดาลแต่ละภาคแต่ละภาคทั่วประเทศและดำเนินการเจาะพัฒนาน้ำบาดาลในแต่ละภาค ของประเทศไทย เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แต่ละฝ่ายมีพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการดังนี้คือ

- ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 1 จังหวัดนครราชสีมา มีเขตปฏิบัติการในพื้นที่อีสานใต้ ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ และอุบลราชธานี
- ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 2 จังหวัดสระบุรี มีเขตปฏิบัติการในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก 13 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ ลพบุรี นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
- ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 3 จังหวัดขอนแก่น มีเขตปฏิบัติการในพื้นที่อีสานเหนือ 9 จังหวัด คือ จังหวัด ขอนแก่น กาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร มหาสารคาม เลย สกลนคร หนองคาย และอุดรธานี
- ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 4 จังหวัดสุพรรณบุรี มีเขตปฏิบัติการในพื้นที่ภาคตะวันตกและภาคกลางบางส่วน 17 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์
- ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 5 จังหวัดตรัง มีเขตปฏิบัติการในพื้นที่ภาคใต้ 14 จังหวัด คือ จังหวัดตรัง กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี
- ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 6 จังหวัดลำปาง มีเขตปฏิบัติการในพื้นที่ภาคเหนือ 12 จังหวัด คือ จังหวัดลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน พะเยา พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ลำพูน สุโขทัย และอุตรดิตถ์

พ.ศ. 2495 กรมอนามัยได้รับเครื่องเจาะแบบสว่าน (Auger) จาก ECA และ MSA จำนวน 10 เครื่อง ดำเนินการเจาะ ระหว่างปี พ.ศ. 2495-2497 ระยะเวลา 2 ปี ในพื้นที่ 4 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น อุรธานี และอุบลราชธานี เจาะบ่อบาดาล จำนวน 374 บ่อ เจาะได้ผลเพียง 13% เนื่องจาก ขาดความรู้และข้อมูลด้านวิชาการน้ำบาดาล

พ.ศ. 2496 กรมโลหกิจ ได้ส่งนักธรณีวิทยาประกอบไปด้วย นายนิพัทธ์ ชาลีจันทร์ และ นายดิน บุนนาค ออกทำการสำรวจธรณีวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลการสำรวจทางธรณีวิทยาชี้ให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหา ความขาดแคลนน้ำในภาคนี้ โดยทำอ่างเก็บน้ำ และเจาะบ่อดินจะได้ผลน้อยและสภาพทางธรณีวิทยาแสดงให้เห็น ว่าใต้พื้นดิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาจเป็นที่กักเก็บน้ำบาดาล จำนวนมากพอที่จะใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ได้ในอีกทางหนึ่ง

พ.ศ. 2497 กระทรวงอุตสาหกรรม กับคณะเจ้าหน้าที่องค์การให้ความช่วยเหลือของประเทศสหรัฐอเมริกา คือองค์กร Special Technical Economic Mission หรือเรียกว่า STEM (องค์การความช่วยเหลือของประเทศ สหรัฐอเมริกา มีชื่อเปลี่ยนไปต่าง ๆ กันคือ ECA MSA STEM ICA และ USOM) ได้ร่วมกันพิจารณาปัญหาความ แห้งแล้งขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เนื่องจากเป็นภาคที่มีภาวะขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งมากที่สุดและรุนแรงยิ่งกว่าภาคใด ๆ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 166,000 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 32.5 % ของพื้นที่ของประเทศ มี พลเมืองมากถึง 8,991,543 คน หรือประมาณ 34.24% ของพลเมืองทั่วประเทศ (ข้อมูลในขณะนั้น) พื้นที่และ พลเมืองมีประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ นับว่าเป็นทุน และกำลังอันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหา การขาดแคลนน้ำในภาคนี้จึงมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยตรง ยิ่งกว่านั้นยัง เป็นการบรรเทาความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันนับว่าเป็นงานการกุศล และบำบัตทุกซ์บำรุงสุขให้กับ ประชาชน จากเหตุผลข้างต้นกระทรวงอุตสาหกรรมและองค์กร STEM จึงเป็นความเห็นร่วมกัน

น้ำบาดาลเป็นสิ่งที่หลายประเทศใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในภูมิภาคแห้งแล้งหรือแม้แต่ในพื้นที่ ทะเลทรายได้ผลดีมาแล้วประกอบกับสภาพทางธรณีวิทยาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือบ่งชี้ว่าอาจมีแหล่งน้ำ บาดาล จึงมีความเห็นพ้องต้องกันว่าควรจัดการแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยน้ำบาดาลเช่นกัน จึงได้ร่วมกันจัดตั้ง “โครงการสำรวจน้ำบาดาล” ขึ้น โดยกรมโลหกิจ กรมชลประทาน และ กรมอนามัย ร่วมกันเป็นผู้ดำเนินงานโดยองค์กร STEM ให้ความช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ เครื่องมือ อุปกรณ์ การฝึกอบรม และงบประมาณองค์กร STEM ได้ขอขืมตัว นายฟิลลิป อี รามอโรส (Phillip E. Lamoreaux) ผู้เชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยาน้ำบาดาล กรมธรณีวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา (USGS) มาดำเนินการสำรวจร่วมกับกรม โลหกิจ ระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2497 สรุปได้ว่าสภาพธรณีวิทยาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรจะ เป็นที่กักเก็บน้ำบาดาลได้ดีพอสมควร และควรมีการเจาะสำรวจให้ถูกต้องโดยอาศัยธรณีวิทยาเป็นหลัก

ซึ่งการเจาะสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลในครั้งนี้ นอกจากเป็นการเสาะหาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ที่เป็นเป้าหมายอันดับหนึ่งของโครงการแล้ว ผลพลอยได้ก็คือการทราบถึง ธรณีวิทยาและทรัพยากรแร่ไปด้วย เพราะสภาพธรณีวิทยาของภูมิภาคนี้บ่งบอกว่าน่าจะมีแร่ฟอสเฟต โพแทช ยูเรเนียม ยิปซัม บ็อกไซต์ โคลโลไมต์ ไคอะตอมไมต์ เหล็กหิน เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นข้อมูลและหลักฐานเพื่อไข ปัญหาทางธรณีวิทยาของภาคนี้อีกด้วย โครงการสำรวจน้ำบาดาล ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทั่วประเทศ แต่ในขั้นต้นได้มุ่งการสำรวจ และพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อน เพราะเป็นภูมิภาคที่ขาดแคลนน้ำมากที่สุด ภายหลังจึงได้ขยายงานออกไปทั่วประเทศดังที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากพื้นที่ของภาคอื่น ๆ บางบริเวณก็มีความขาดแคลนน้ำเช่นเดียวกัน

กระทรวงอุตสาหกรรม และองค์กร STEM ได้ประชุมปรึกษาหารือกันเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2497 เพื่อเริ่ม “โครงการสำรวจน้ำบาดาล” โดยการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติตามข้อเสนอของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยแต่งตั้ง “คณะกรรมการน้ำบาดาล” เพื่อควบคุมกำกับดูแลการสำรวจน้ำบาดาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2498 ประกอบด้วย

1. อธิบดีกรมโลหกิจ ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมชลประทาน กรรมการ
3. ผู้แทนกรมโยธาเทศบาล กรรมการ
4. ผู้แทนกรมอนามัย กรรมการ
5. ผู้แทนกรมป่าไม้ กรรมการ
6. ผู้แทนกรมส่งกำลังบำรุงทหารบก กรรมการ
7. ผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย กรรมการ
8. ผู้แทนกรมโยธาธิการ กรรมการ
9. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา กรรมการ
10. หัวหน้ากองธรณีวิทยา กรมโลหกิจ กรรมการและเลขานุการ

พ.ศ. 2498 – 2504 โครงการสำรวจน้ำบาดาลได้รับความช่วยเหลือจาก International Cooperation Administration (ICA) ซึ่งเป็นองค์การให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องจากองค์การ STEM โดยโครงการฯ ได้รับเครื่องเจาะน้ำบาดาล 4 เครื่อง สำหรับกรมชลประทานและกรมอนามัย กรมละ 2 เครื่อง โดยกรมโลหกิจ เป็นผู้ทำการสำรวจ ประสานงานและให้คำแนะนำ ช่วงระยะเวลาระหว่างนี้ กรมชลประทานและกรมอนามัยเจาะบ่อน้ำบาดาลได้ 83 บ่อ เป็นบ่อน้ำใช้การได้ 45 บ่อ ใช้การไม่ได้ 38 บ่อ เจาะได้ผล 54 % และได้ทำเป็นประปา 1 แห่งที่อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2501 องค์การ ICA ต้องการเร่งรัดงานเจาะสำรวจให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว จึงเปลี่ยนวิธีการช่วยเหลือ โดยการจ้างเหมาบริษัทในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ บริษัท Daniel, Mann, Johnson & Mendenhall International (DMJM) มาทำการเจาะบ่อสำรวจให้เสร็จภายในระยะเวลา 2 ปี ใช้งบประมาณ 33 ล้านบาท โดยการดำเนินงานอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมโลหกิจฝ่ายเดียว ส่วนเครื่องเจาะและอุปกรณ์การเจาะที่กรมชลประทานและกรมอนามัยได้รับจากองค์การ ICA เพิ่ม และที่ใช้งานมา 2 ปีแล้ว ก็มอบให้ผู้รับเหมาดำเนินการต่อไปโดยองค์การ ICA ให้เครื่องเจาะเพิ่มอีก 3 เครื่อง รวมเป็น 7 เครื่อง การเจาะสำรวจกำหนดไว้ว่า ถ้าได้น้ำใช้อุปโภคบริโภคได้ก็จะติดสูบน้ำโยก ถ้าบ่อใดได้น้ำมากควรทำเป็นประปาที่จะเสนอให้กระทรวงมหาดไทยและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรับไปพิจารณา ดำเนินการ โดยโครงการสำรวจน้ำบาดาลจะติดตั้งสูบน้ำยนต์ให้

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2502 กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีคำสั่งที่ 51/2502 ถือนัดคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2502 โดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ อก 2582/2502 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2502 แต่งตั้ง “คณะกรรมการน้ำบาดาลแห่งประเทศไทย” เพื่อทำหน้าที่สำรวจน้ำบาดาลทั่วประเทศไทยประกอบไปด้วย

1. อธิบดีกรมโลหกิจ ประธานกรรมการ
2. ที่ปรึกษากรมแผนที่ทหารบก กรรมการ
3. ผู้แทนกรมโยธาเทศบาล กรรมการ
4. ผู้แทนกรมอนามัย กรรมการ
5. ผู้แทนกรมชลประทาน กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม กรรมการ
7. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย กรรมการ
8. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ กรรมการ
9. ผู้แทนกรมสหกรณ์ กรรมการ
10. ผู้แทนการรถไฟแห่งประเทศไทย กรรมการ
11. หัวหน้ากองธรณีวิทยา กรมโลหกิจ กรรมการและเลขานุการ
12. นายช่างผู้อำนวยการโครงการสำรวจ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการน้ำบาดาล กรมโลหกิจ คณะกรรมการน้ำบาดาลมีการประชุมเป็นครั้งคราวส่วนใหญ่เป็นการควบคุมและติดตามผลงานโครงการสำรวจ และพัฒนาการน้ำบาดาล ของกรมโลหกิจ

พ.ศ. 2504 – 2509 การพัฒนาประเทศเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับโครงการสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของประเทศ ในช่วงเวลานี้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับโครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลคือ เมื่อบริษัท DMJM สิ้นสุดสัญญาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2504 องค์การ ICA มีความเห็นว่าการพัฒนาบ่อน้ำบาดาลในระยะต่อไปควรมอบให้กรมโลหกิจ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการและคณะกรรมการน้ำบาดาลแห่งประเทศไทยเห็นชอบด้วย องค์การ ICA จึงโอนเครื่องเจาะและอุปกรณ์การเจาะน้ำบาดาลทั้งหมดจากบริษัท DMJM มอบให้แก่กรมโลหกิจรับไปดำเนินการโดยใช้งบประมาณแผ่นดินเป็นส่วนใหญ่ โดยโอนเครื่องเจาะให้กรมโลหกิจ 7 เครื่อง และค่อย ๆ ลดความช่วยเหลือขององค์การ ICA ลงตามลำดับ

พ.ศ. 2505 องค์การ USOM (United States Operation Mission) หรือองค์การ STEM เดิม ได้มอบเครื่องเจาะให้อีก 1 เครื่อง และรัฐบาลไทยซื้อเครื่องเจาะ เพิ่มอีก 2 เครื่อง รวมเป็น 10 เครื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา การสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลก็ดำเนินการโดยกรมโลหกิจแต่ฝ่ายเดียว โดยใช้งบประมาณแผ่นดินจนกระทั่งถึงปัจจุบันและขยายการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วประเทศ

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2506 ได้มีการจัดตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติขึ้นใหม่และมีพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่ของกรมโลหกิจ กระทรวงอุตสาหกรรม มาสังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ เพื่อความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่งขึ้นและเปลี่ยนชื่อจาก “กรมโลหกิจ” เป็น “กรมทรัพยากรธรณี” ในการนี้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่า งานสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาล โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการ ให้ได้ผลเร็วที่สุด คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2506 ให้แต่งตั้ง “คณะกรรมการน้ำบาดาล” ขึ้นใหม่

ปี พ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นช่วงกลางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 กรมทรัพยากรธรณีได้มีการจัดตั้งกองขึ้นใหม่ 4 กอง จากเดิม 6 กอง เป็น 10 กองตามประกาศพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 81 ตอนที่ 25 วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2507 โดยกองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ได้แก่ กองน้ำบาดาล กองเศรษฐกิจและเผยแพร่ โดย “แผนกน้ำบาดาล กองธรณีวิทยา” ได้ยกฐานะขึ้นเป็น “กองน้ำบาดาล” สังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ จนถึงวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2515 (ช่วงต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519) ได้มีการยุบกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ กองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณี จึงได้ย้ายกลับมาสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมตามเดิมจนปัจจุบัน

กองน้ำบาดาลเมื่อแรกเริ่มประกอบไปด้วย โครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รับผิดชอบการสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลในพื้นที่ภาคอีสานทั้งหมด และโครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลนอกภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งอยู่ที่อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี รับผิดชอบการสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 1 และฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 2 ตามลำดับ ภารกิจของทั้ง 2 ฝ่ายก็คือ การสำรวจและเจาะพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบทั่วราชอาณาจักร และดำเนินการเรื่อยมา การสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลได้ดำเนินการอย่างกว้างขวางในปี พ.ศ. 2509 เมื่อรัฐบาลได้กำหนดให้เป็นนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำหรับงานวิชาการด้านน้ำบาดาลของประเทศไทยมีขึ้นครั้งแรกที่กรมโลหกิจพร้อมกับ “โครงการสำรวจน้ำบาดาล” โดยได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในระยะเริ่มแรกได้มีการจัดเก็บข้อมูลด้านอุทกธรณีวิทยาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ การสำรวจธรณีวิทยาและอุทกธรณีวิทยาภาคพื้นดิน งานสำรวจธรณีฟิสิกส์ภาคพื้นดิน งานเจาะสำรวจและพัฒนาบ่อน้ำบาดาล งานหยั่งธรณีหลุมเจาะ งานตรวจวิเคราะห์ดินหินตัวอย่างจากหลุมเจาะสำรวจ งานออกแบบบ่อน้ำบาดาล งานสุบทดสอบปริมาณน้ำบาดาล และทดสอบชั้นน้ำบาดาล งานวิเคราะห์ คุณภาพน้ำบาดาล งานจัดเก็บข้อมูลน้ำบาดาล ในระยะแรกเป็นการดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ทำการประมวลผลแปลความหมายข้อมูลจัดทำเป็นแผนที่อุทกธรณีวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Hydrogeological Map of Northeastern Thailand) มาตราส่วน 1 : 750,000 รวมทั้งรายงานและแผนที่ประกอบอื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2507 (Groundwater bulletin No. 2-1964) งานวิชาการน้ำบาดาลได้ดำเนินการสืบเนื่องกันมาโดยมีฝ่ายต่าง ๆ ปฏิบัติงานด้านวิชาการ ได้แก่ ฝ่ายสำรวจน้ำบาดาล ฝ่ายอุทกธรณีวิทยา ฝ่ายวิเคราะห์น้ำบาดาล และศูนย์ข้อมูลน้ำบาดาล (ปัจจุบันเป็นฝ่ายวิชาการและแผนงาน) จนปัจจุบันนี้มีผลงานทางวิชาการมากมาย เช่น แผนที่อุทกธรณีวิทยาประเทศไทย แผนที่อุทกธรณีวิทยามาตราส่วนต่าง ๆ เป็นรายภาค รายจังหวัด แผนที่ศักยภาพน้ำบาดาลในลุ่มน้ำหรือแอ่งน้ำบาดาลต่าง ๆ พร้อมรายงานการศึกษาวิจัย และการควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้เป็นไปตามกฎหมายน้ำบาดาล รวมทั้งมีการจัดฝึกอบรมให้กับส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำในระดับจังหวัด ระดับตำบล ให้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ เช่น เทคนิคการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล การปรับปรุงคุณภาพน้ำ การบำรุงรักษาบ่อน้ำบาดาล การอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายน้ำบาดาล เพื่อให้การใช้น้ำบาดาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ปี พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นช่วงต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติน้ำบาดาล เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2520 เพื่อใช้ควบคุมการเจาะน้ำบาดาล การใช้น้ำบาดาล และการระบายน้ำลงสู่บ่อน้ำบาดาล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขาดแคลนเสียหายหรือเกิดการปนเปื้อนของมลพิษในน้ำบาดาล (พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญเมื่อปี พ.ศ. 2535) แนวคิดเรื่องพระราชบัญญัติน้ำบาดาลเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2507 เมื่อได้ยกร่างพระราชบัญญัติแล้วมีสาเหตุหลายประการอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล การปฏิวัติ รัฐประหาร และการปฏิรูป ทำให้การเสนอพระราชบัญญัติต้องชะงักงัน มีการแก้ไขปรับปรุงชี้แจงต่อคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการวิสามัญของสภาฯ หลายครั้งจึงผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติประกาศเป็นกฎหมาย และใช้เวลาอีก 1 ปี ในการยกร่างกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงต่าง ๆ จึงเริ่มบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2521 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต่อมาในปี พ.ศ.2537 จึงประกาศใช้ทั่วประเทศ

เนื่องจากการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลแก้ไขปัญหาคความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคมีปริมาณเพิ่มขึ้นกว่าเดิม สาเหตุเนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลหรือมีฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน แหล่งน้ำผิวดินที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน แหล่งน้ำผิวดินบางแห่งถูกปนเปื้อนมีมลภาวะเป็นพิษ จึงเกิดความแห้งแล้งทั่วทั้งประเทศ ความจำเป็นที่จะหาแหล่งน้ำบาดาลมาใช้ทดแทนมีมากขึ้น ประกอบกับกองน้ำบาดาลมีโครงการเร่งด่วนเป็นจำนวนมากที่จะต้องศึกษาพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล ตลอดจนควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้อยู่ในภาวะสมดุลตามธรรมชาติ เพื่อ

เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ขึ้นแต่หน่วยงานส่วนภูมิภาคที่ควบคุมรับผิดชอบทั่วทั้งประเทศมีเพียง 2 แห่งเท่านั้น พื้นที่รับผิดชอบของทั้ง 2 ฝ่าย กว้างขวางครอบคลุมหลายจังหวัดและอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางของการทำกรม หากมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ก็ไม่อาจกระทำได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งสภาพอุทกธรณีวิทยาแหล่งน้ำบาดาลของแต่ละภาคมีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาการพัฒนาการควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ตามนโยบายของรัฐบาลกองน้ำบาดาลจึงมีนโยบายแบ่งพื้นที่รับผิดชอบการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลออกเป็น 6 ศูนย์ตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระจายอำนาจ และทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานรวมทั้งเป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งทางด้านวิชาการน้ำบาดาล ทางเทคนิคการพัฒนา น้ำบาดาล การปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล การบริการข้อมูลแหล่งน้ำบาดาล และการควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ในจังหวัดที่มีการประกาศเขตน้ำบาดาลเพิ่มเติม

ช่วงกลางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ปี พ.ศ.2532 กองน้ำบาดาลจึงได้จัดตั้งฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นอีก 2 ฝ่าย โดยแยกฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 1 ออกเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 3 และแยกฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 2 ออกเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 4 ต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ซึ่งเป็นช่วงต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 กองน้ำบาดาลได้จัดตั้งฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นอีก 2 ฝ่าย โดยแยกฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 2 ออกเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 5 และฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 6 รวมเป็นฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาลทั้งสิ้น 6 ฝ่าย มีภาระรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาน้ำบาดาลแต่ละภาคแต่ละภาคทั่วทั้งประเทศและดำเนินการเจาะพัฒนาน้ำบาดาลในแต่ละภาคของประเทศไทยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แต่ละฝ่ายมีพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการ

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม เพื่อให้ระบบราชการเป็นกลไกและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างสมรรถนะของประเทศในการแข่งขันระดับโลกสร้างความปลอดภัยในการ ปฏิบัติราชการและสร้างวัฒนธรรมใหม่ในวงการ จึงได้ยกฐานะกองน้ำบาดาล กรมทรัพยากรธรณีขึ้นเป็นกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และมีพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลไปสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จัดตั้งขึ้นใหม่เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545

วันน้ำบาดาลแห่งชาติ

พ.ศ. 2565 วันที่ 21 มิถุนายน 2565 เวลา 13.20 น. ที่ทำเนียบรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและ รมว.กลาโหม แถลงภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.)ว่า ในวันที่ 3 เมษายนของทุกปีจะเป็นวันน้ำบาดาลแห่งชาติ รัฐบาลให้ความสำคัญกับน้ำบาดาล ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมรับโครงการจัดหาน้ำบาดาลขนาดใหญ่แก้อยู่แก่ใจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 15 โครงการ ครอบคลุม 11 จังหวัด ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเมื่อวันที่ 3 เมษายนที่ผ่านมาได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ไปทรงเปิดโครงการที่ตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า กรม.มีมติเห็นชอบให้วันที่ 3 เมษายนของทุกปี เป็นวันน้ำบาดาลแห่งชาติเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ น้อมรำลึก และซาบซึ้งถึงพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลจะช่วยกันสืบสานพระราชปณิธานในการดูแลรักษาปกป้องทรัพยากรน้ำบาดาลให้เกิดความยั่งยืนต่อไป อันนี้เป็นสิ่งที่ทำทั้งในเรื่องของการแก้ปัญหาในเรื่องของการเดินทางไปข้างหน้า การบริหารจัดการน้ำ สิ่งเหล่านี้เราต้องทำ สิ่งที่เราต้องทำไว้คือ สืบสาน รักษาและต่อยอดให้มากขึ้นไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะการใช้ น้ำบาดาลอย่างยั่งยืน

ด้านนายศักดิ์ดา วิเชียรศิลป์ อธิบดีกรมน้ำบาดาลเปิดเผยว่า ต้องขอขอบคุณรัฐบาล กรม. และนายวราวุธ ศิลปอาชา รมว.ทส. และนายจตุพร บุรุษพัฒน์ ปลัด ทส. การกำหนดให้วันที่ 3 เม.ย.ของทุกปีเป็นวันน้ำบาดาลแห่งชาติ ทำให้มองเห็นว่าน้ำบาดาลมีความสำคัญ มีความจำเป็นและมีปริมาณมากมายนานาชาติทั้งปริมาณและคุณภาพ เป็นน้ำที่ทำให้คนไทยทั้งประเทศได้ใช้ประโยชน์ทั้งการอุปโภคบริโภค เพราะเป็นน้ำที่สะอาด และใช้แก้ปัญหาภัยแล้ง ที่สำคัญยังเป็นน้ำต้นทุนสำหรับภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตรและประโยชน์ด้านต่างๆ ให้กับคนไทยทั้งประเทศ

การกำหนดให้วันที่ 3 เม.ย.ของทุกปีเป็นวันน้ำบาดาลแห่งชาติ เป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดโครงการหาน้ำบาดาลขนาดใหญ่แก้ปัญหาภัยแล้งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต.หนองฝ้าย อ.เลาขวัญ จ.กาญจนบุรี ซึ่งเป็นโครงการต้นแบบ “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” และจะทำให้ประชาชนตระหนักในประโยชน์ของน้ำบาดาล และใช้น้ำบาดาลอย่างรู้คุณค่าควบคู่ไปกับการอนุรักษ์น้ำเพื่อที่จะทำให้น้ำบาดาลอยู่คู่กับคนไทยไปตลอดกาล

วิสัยทัศน์ (Vision)

"เป็นองค์กรสมรรถนะสูงในการสร้างความมั่นคงด้านน้ำบาดาลในทุกสถานการณ์ให้ใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายในปี 2570"

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาองค์ความรู้ด้านอุทกธรณีวิทยา นวัตกรรม เทคโนโลยี การเจาะและบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืน ตามมาตรฐานสากล เป็นศูนย์กลางข้อมูลแบบรวมศูนย์ด้านทรัพยากรน้ำบาดาลเพิ่มประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศฐานข้อมูลวิชาการด้านน้ำบาดาลมาใช้ในการสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
2. เจาะพัฒนาน้ำบาดาลด้วยเทคโนโลยีสร้างนวัตกรรม พัฒนาเครื่องมือ เครื่องจักรตามมาตรฐานสากล เพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และภาคการผลิตรวมถึงระบบนิเวศ
3. สนับสนุน กำกับ และติดตามประเมินผลการดูแลเพื่อการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างสมดุลและยั่งยืน
4. กำหนดมาตรการ และแนวทางการอนุรักษ์ เฝ้าระวังและฟื้นฟูชั้นน้ำบาดาล เพื่อความมั่นคงในภาวะวิกฤติภัยธรรมชาติ สงคราม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต
5. เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรและบุคลากรมีสมรรถนะสูง ทันสมัยด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และสร้างการรับรู้ เพื่อขับเคลื่อนและสนับสนุนองค์กร

6. บูรณาการและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อสร้างหุ้นส่วน (Partnership) ในการบริหารจัดการน้ำบาดาล ทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ดำรงและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ

เป้าประสงค์

มีน้ำบาดาลที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ เพื่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจนเพื่อสนับสนุน ภาคการผลิต ทั้งอุตสาหกรรม เกษตร ท่องเที่ยวและบริการ

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ

พัฒนาน้ำบาดาล ทำแผนความต้องการใช้น้ำบาดาล เพื่อการอุปโภคบริโภค การผลิต ทั้งด้านเกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ ที่พร้อมเผยแพร่ต่อสาธารณะชน โดยดำเนินการ ดังนี้

1. เร่งจัดทำแผนพัฒนาการใช้น้ำประปาของน้ำบาดาลเชิงรุกแบบองค์รวม เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภค ภาคการผลิต ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ
2. เร่งรัดพัฒนาน้ำบาดาลและระบบประปาบาดาลในพื้นที่เป้าหมายให้ครบถ้วน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

เป้าประสงค์

1. เสริมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาบุคลากร
2. บริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
3. บังคับใช้กฎหมายตามหลักธรรมาภิบาล
4. เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูล อันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชน
5. มีบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดและขัดขวางการดำเนินนโยบายของรัฐบาล

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ

คุ้มครองพื้นที่น้ำบาดาล และมาตรการเชิงรับ เน้นการพัฒนาบุคลากร และการจัดการความรู้ พัฒนาระบบฐานข้อมูล การมีส่วนร่วม สร้างแรงจูงใจ เพิ่มแนวทาง ใช้งบกองทุนฯ เผยแพร่ข้อมูล สถานการณ์น้ำบาดาล พัฒนากฎหมาย และเพิ่มการประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างขบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล ทั้งระดับนโยบายระดับปฏิบัติ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน NGO และระดับลุ่มน้ำ

เป้าประสงค์

1. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในระดับลุ่มน้ำและจังหวัดมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อเป็นกลไกเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้เกิดประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายน้ำบาดาลทั้งภายในประเทศ และนานาชาติ ทั้งในและนอกภูมิภาค ระดับปฏิบัติ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) รวมทั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ
4. สร้างความเป็นผู้นำในประชาคมอาเซียนด้านน้ำบาดาล

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ

สร้างความเข้มแข็ง ทั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ และเครือข่ายระดับลุ่มน้ำ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการวิจัย และพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล

เป้าประสงค์

1. ประชาชนได้รับการบริการ และใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการทรัพยากร น้ำบาดาลได้อย่างเหมาะสม และทันต่อสถานการณ์
2. ประชาชนมีแหล่งน้ำสำรองเพิ่มขึ้นในภาวะวิกฤต
3. เพื่อให้มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย และเหมาะสมกับการใช้งานในทุกระดับ
4. เพื่อให้มีเครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อันทันสมัยและจำเป็นต่อการบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาล และให้บริการน้ำบาดาล อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ

ศึกษา สำรวจ ประเมินศักยภาพ พัฒนา อนุรักษ์ฟื้นฟู กำกับดูแล ควบคุมและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

ตราสัญลักษณ์กรม

พระนารายณ์เป็นเทพผู้คุ้มครองโลกทั้งสามให้สงบปลอดภัย พระองค์จะทรงบำเพ็ญศีล สมาธิ ร่วมกับพญาอนันตนาคราช ซึ่งหมายถึงน้ำบาดาลด้วยพระทัย ที่แน่วแน่ในสมาธิ ทรงทำให้พญาอนันตนาคราชเกิดมานสมาบัติ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา คุณน้ำพระทัยที่สงบนิ่ง ของพระองค์กลั่นกรองจนเป็นน้ำบาดาลอันใส เย็นสะอาด บริสุทธิ์ ปราศจากมลทินและอันตรายทั้งปวง น้ำบาดาลอันเกิดจากพระทัยที่มีศีล คือ ข้าราชการที่มีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของ ประชาชน เป็นข้าราชการที่มีความรู้ ฉลาดปราดเปรื่อง มุ่งมั่น เพื่อให้ผลงานบรรลุ เป้าประสงค์ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล พระกรซ้ายของ องค์พระนารายณ์ ทรงถือสังข์ปาญจะขันชะ เพื่อหลั่งทักษิโณทก ให้เกิดความร่มเย็น เป็นสุขแก่มวลมนุษย์ พระกรขวาดือจักรหรือวัชรนาถ เพื่อผดุงความยุติธรรมและปราบอธรรม ให้สิ้นไปจากพิภพ

อำนาจหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล พ.ศ. 2551 กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอแนะนโยบาย แผน มาตรการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
2. ควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
3. ดำเนินการสำรวจประเมินศักยภาพ การพัฒนา การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาลรวมทั้งการส่งเสริมการใช้ประโยชน์น้ำบาดาล และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. ติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการบริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล และผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาล
5. ศึกษา วิจัย และพัฒนากำหนดมาตรฐาน เทคโนโลยีใหม่ด้านน้ำบาดาล เพื่อการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
6. เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล
7. ตรวจสอบ วิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลเพื่ออุปโภคบริโภค เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
8. ดำเนินการและสนับสนุนเกี่ยวกับการเจาะและพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม และการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย และพื้นที่ที่การหาแหล่งน้ำบาดาลที่ต้องใช้วิชา อุทกธรณีวิทยาขั้นสูง และพื้นที่ประสบภัยพิบัติธรรมชาติ
9. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อเตรียมความพร้อมในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการแก้ไขและบรรเทา ปัญหาวิกฤตภัยธรรมชาติทั้งภัยแล้ง และน้ำท่วม
10. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

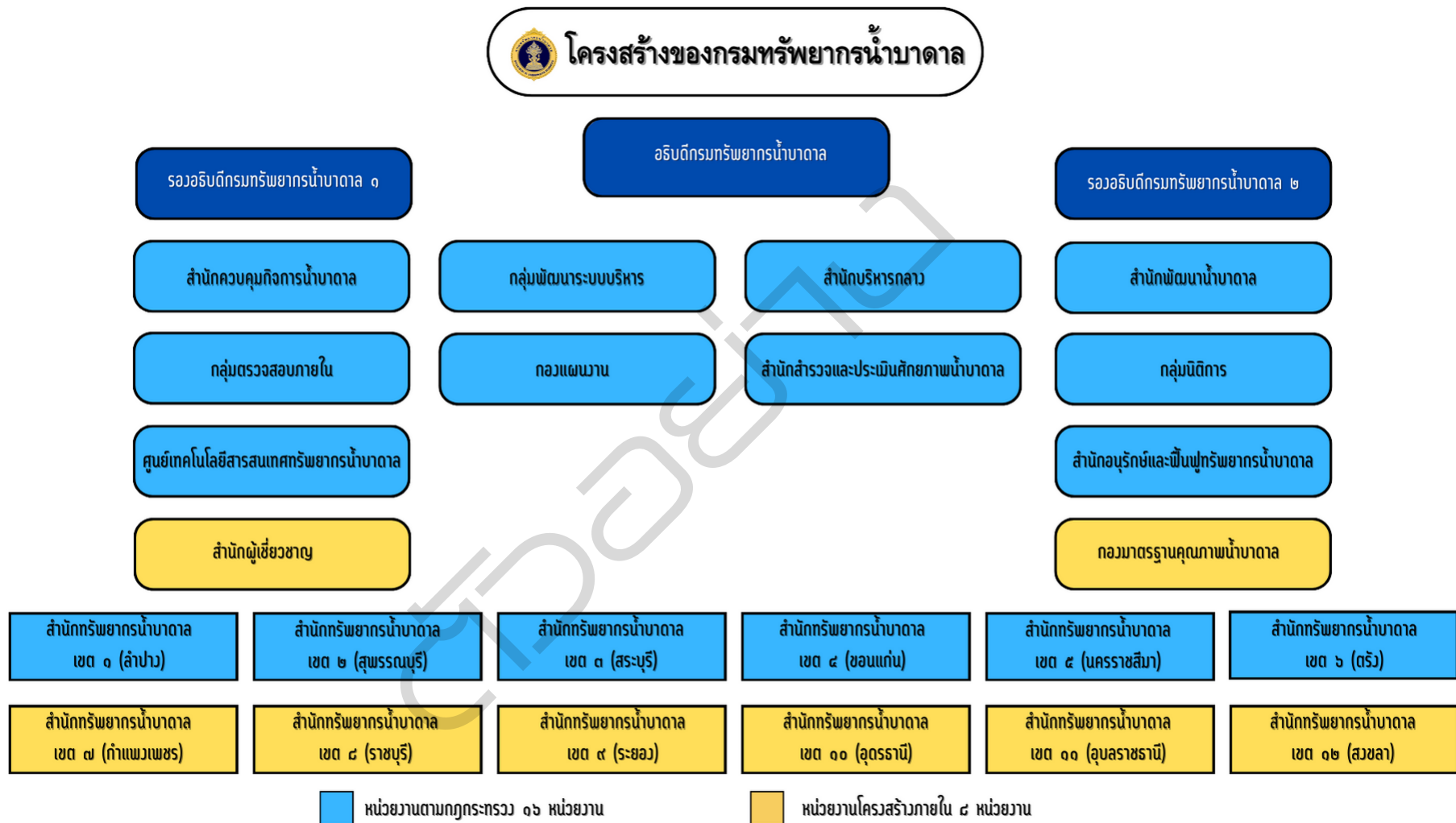

นายภาดล ถาวรภุชรัตน์

Mr.Bhadol Thavornkitcharat

อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

Director General

ระเบียบกระทรวงการคลัง
ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐให้เหมาะสมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๑ วรรคสอง มาตรา ๑๒ วรรคสอง มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๔๓ วรรคสาม มาตรา ๕๖ วรรคสี่ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ วรรคสอง มาตรา ๕๙ วรรคสอง มาตรา ๖๐ วรรคสอง มาตรา ๖๑ วรรคสอง มาตรา ๖๒ วรรคสามและวรรคสี่ มาตรา ๖๕ วรรคสามและวรรคหก มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง (๒) มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๐ วรรคสาม มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๔ วรรคสอง มาตรา ๗๖ วรรคสอง มาตรา ๗๗ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ วรรคสอง มาตรา ๙๑ มาตรา ๙๒ มาตรา ๙๕ มาตรา ๑๐๐ วรรคสอง มาตรา ๑๐๑ วรรคสอง มาตรา ๑๐๒ วรรคสอง มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง (๔) และวรรคสาม มาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๖ วรรคสี่ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๙ วรรคสี่ มาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และมาตรา ๑๑๓ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒^๑ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

ข้อความทั่วไป

ส่วนที่ ๑

นิยาม

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานของรัฐ ดังต่อไปนี้

(๑) ราชการส่วนกลาง หมายถึง อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นนิติบุคคล

(๒) ราชการส่วนภูมิภาค หมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔/ตอนพิเศษ ๒๑๐ ง/หน้า ๑/๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐

(๓) ราชการส่วนท้องถิ่น หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

(๔) รัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ว่าการ ผู้อำนวยการ กรรมการผู้จัดการใหญ่ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

(๕) องค์การมหาชน หมายถึง ผู้อำนวยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

(๖) องค์การอิสระ หมายถึง เลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขานุการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๗) องค์การตามรัฐธรรมนูญ หมายถึง อัยการสูงสุด

(๘) หน่วยธุรการของศาล หมายถึง เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(๙) มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หมายถึง อธิการบดี

(๑๐) หน่วยงานสังกัดรัฐสภาหรือในกำกับของรัฐสภา หมายถึง เลขานุการวุฒิสภา เลขานุการสภาผู้แทนราษฎร เลขานุการสถาบันพระปกเกล้า เลขานุการสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง

(๑๑) หน่วยงานอิสระของรัฐ หมายถึง เลขานุการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า

(๑๒) หน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หมายถึง ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานตามกฎหมายจัดตั้งหน่วยงานนั้น

“หัวหน้าเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสายงานซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างหรือการบริหารพัสดุตามที่กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐนั้นกำหนด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐให้เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่

“ผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่เข้าเสนอราคา หรือเข้ายื่นข้อเสนอในการจัดซื้อจัดจ้างต่อหน่วยงานของรัฐใด เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อมในกิจการของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่นที่เข้าเสนอราคาหรือเข้ายื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐนั้นในคราวเดียวกัน

การมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ การที่บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีความสัมพันธ์กันในเชิงบริหาร โดยผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลรายหนึ่ง มีอำนาจหรือสามารถใช้อำนาจในการบริหารจัดการกิจการของบุคคลธรรมดา หรือของนิติบุคคลอีกรายหนึ่งหรือหลายราย ที่เข้าเสนอราคา หรือเข้ายื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐนั้นในคราวเดียวกัน

(๒) มีความสัมพันธ์กันในเงินทุน โดยผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดอีกรายหนึ่งหรือหลายราย ที่เข้าเสนอราคาหรือเข้ายื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐนั้นในคราวเดียวกัน

คำว่า “ผู้ถือหุ้นรายใหญ่” ให้หมายความว่า ผู้ถือหุ้นซึ่งถือหุ้นเกินกว่าร้อยละยี่สิบห้าในกิจการนั้น หรือในอัตราอื่นตามที่ผู้รักษาการตามระเบียบเห็นสมควรประกาศกำหนดสำหรับกิจการบางประเภทหรือบางขนาด

(๓) มีความสัมพันธ์กันในลักษณะไขว้กันระหว่าง (๑) และ (๒) โดยผู้จัดการ หุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของบุคคลธรรมดา หรือของนิติบุคคลรายหนึ่ง เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดอีกรายหนึ่งหรือหลายราย ที่เข้าเสนอราคาหรือเข้ายื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐนั้นในคราวเดียวกัน หรือในนัยกลับกัน

การดำรงตำแหน่ง การเป็นหุ้นส่วน หรือการเข้าถือหุ้นดังกล่าวข้างต้นของกลุ่มสมรสหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลใน (๑) (๒) หรือ (๓) ให้ถือว่าเป็นการดำรงตำแหน่ง การเป็นหุ้นส่วน หรือการถือหุ้นของบุคคลดังกล่าว

ในกรณีบุคคลใดใช้ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้จัดการ หุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น โดยที่ตนเองเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารที่แท้จริง หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นที่แท้จริงของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี และห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดที่เกี่ยวข้องได้เข้าเสนอราคาหรือเข้ายื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐนั้นในคราวเดียวกัน ให้ถือว่าผู้ยื่นข้อเสนอที่มีความสัมพันธ์กันตาม (๑) (๒) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี

“การขัดขวางการแข่งขันอย่างเป็นธรรม” หมายความว่า การที่ผู้ยื่นข้อเสนอรายหนึ่งหรือหลายรายกระทำการอย่างใด ๆ อันเป็นการขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรค หรือไม่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมในการเสนอราคาหรือยื่นข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะกระทำโดยการสมยอมกัน หรือโดยการให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน หรือทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดหรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือข่มขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือแสดงเอกสารอันเป็นเท็จ หรือส่อว่ากระทำการทุจริตอื่นใดในการเสนอราคา ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์ในระหว่างผู้ยื่นข้อเสนอด้วยกัน หรือเพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ยื่นข้อเสนอรายหนึ่งรายใดเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐนั้น หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันอย่างเป็นธรรม หรือเพื่อให้เกิดความได้เปรียบหน่วยงานของรัฐโดยมิใช่เป็นไปในทางประกอบธุรกิจปกติ

“ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕๕ คณะกรรมการพิจารณาผลการสอบราคาตามข้อ ๖๐ คณะกรรมการซื้อหรือจ้าง โดยวิธีคัดเลือกตามข้อ ๖๔ คณะกรรมการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปตามข้อ ๑๑๔ คณะกรรมการดำเนินงานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือกตามข้อ ๑๒๐ คณะกรรมการดำเนินงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างโดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปตามข้อ ๑๔๖ คณะกรรมการดำเนินงานจ้างออกแบบหรือ

ควบคุมงานก่อสร้างโดยวิธีคัดเลือกตามข้อ ๑๔๕ และคณะกรรมการดำเนินงานจ้างออกแบบงานก่อสร้างโดยวิธีประกวดแบบตามข้อ ๑๕๕

“ระบบข้อมูลสินค้า” (Electronic Catalog : e - catalog) หมายความว่า ข้อมูลรายละเอียดของสินค้าที่ผู้ประกอบการได้ลงทะเบียนไว้ในระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement : e - GP) ของกรมบัญชีกลาง โดยแสดงรายละเอียดของสินค้า ภาพสินค้า พร้อมคำบรรยายประกอบตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด และให้หมายความรวมถึงงานบริการ หรืองานจ้างตามประเภทที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ส่วนที่ ๒

การมีส่วนได้เสียในเรื่องที่ประชุมพิจารณา

ข้อ ๕ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าประธานกรรมการหรือกรรมการในคณะกรรมการนโยบาย คณะกรรมการวินิจฉัย คณะกรรมการราคากลาง คณะกรรมการ ค.ป.ท. และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องซึ่งที่ประชุมพิจารณาหรือไม่ ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ส่วนที่ ๓

ผู้มีอำนาจและการมอบอำนาจ

ข้อ ๖ ผู้มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้ ได้แก่ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่กระทรวงกลาโหมหรือหน่วยงานของรัฐอื่นที่ผู้รักษาการตามระเบียบประกาศกำหนดให้หน่วยงานของรัฐนั้นสามารถกำหนดหน่วยงานระดับใด ผู้บังคับบัญชาชั้นใด ตำแหน่งใด มีอำนาจดำเนินการตามระเบียบนี้ก็ได้ กระทำได้ และเมื่อได้กำหนดเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งผู้รักษาการตามระเบียบและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทราบด้วย

ข้อ ๗ ผู้มีอำนาจดำเนินการตามข้อ ๖ หรือผู้มีอำนาจสั่งซื้อหรือสั่งจ้างตามระเบียบนี้จะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ซึ่งสังกัดหน่วยงานของรัฐเดียวกัน โดยให้คำนึงถึงระดับ ตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับมอบอำนาจเป็นสำคัญ

เมื่อมีการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่ง ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้นและจะมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้ เว้นแต่

(๑) การมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจนั้นต่อไปได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(ก) กรณีมอบอำนาจให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้ผู้มอบอำนาจขึ้นต้นทราบด้วย

(ข) กรณีมอบอำนาจให้แก่บุคคลอื่น นอกจากที่กล่าวใน (ก) จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้มอบอำนาจขึ้นต้นแล้ว

(๒) การมอบอำนาจและการมอบอำนาจต่อตามระเบียบหรือคำสั่งของกระทรวงกลาโหม หรือของหน่วยงานของรัฐอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามข้อ ๖

ในกรณีที่มิมีกฎหมายกำหนดเรื่องการมอบอำนาจและการมอบอำนาจต่อไว้เป็นการเฉพาะก็ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

เพื่อความคล่องตัวในการจัดซื้อจัดจ้าง ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมอบอำนาจในการสั่งการและดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งรองลงไปเป็นลำดับ

ให้ผู้มอบอำนาจส่งสำเนาหลักฐานการมอบอำนาจให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทราบทุกครั้ง

ข้อ ๘ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของภาครัฐโดยรวม หน่วยงานของรัฐใดจะมอบอำนาจให้หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างแทนก็ให้กระทำได้ โดยให้ผู้มอบอำนาจส่งสำเนาหลักฐานการมอบอำนาจให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทราบด้วย

ส่วนที่ ๔

การดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๙ การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุตามระเบียบนี้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางผ่านทางระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement : e - GP) ตามวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ให้หน่วยงานของรัฐใช้เอกสารที่จัดพิมพ์จากระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารประกอบการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามวิธีการที่กำหนดในระเบียบนี้

ข้อ ๑๐ ให้กรมบัญชีกลางจัดทำแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างผ่านทางระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและผู้ประกอบการใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ

ส่วนที่ ๕

การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง

ข้อ ๑๑ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับความเห็นชอบวงเงินงบประมาณที่จะใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจในการพิจารณางบประมาณแล้ว ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงานนั้นจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเพื่อขอความเห็นชอบ

แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีให้ประกอบด้วยรายการอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อโครงการที่จะจัดซื้อจัดจ้าง

(๒) วงเงินที่จะจัดซื้อจัดจ้าง โดยประมาณ

(๓) ระยะเวลาที่คาดว่าจะจัดซื้อจัดจ้าง

(๔) รายการอื่นตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด

เมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐให้ความเห็นชอบแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่ประกาศเผยแพร่แผนดังกล่าวในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง และของหน่วยงานของรัฐตามวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด และให้ปิดประกาศโดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐนั้น เว้นแต่กรณีที่มีข้อยกเว้นได้ตามความในมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง

หากหน่วยงานของรัฐไม่ได้ประกาศเผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้างโครงการใดในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง จะไม่สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการนั้นได้

ข้อ ๑๒ หลังจากที่ได้ประกาศเผยแพร่แผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีตามข้อ ๑๑ แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐรับดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามแผนและขั้นตอนของระเบียบนี้ ในหมวด ๒ หมวด ๓ หรือหมวด ๔ แล้วแต่กรณี เพื่อให้พร้อมที่จะทำสัญญาหรือข้อตกลงได้ทันทีเมื่อได้รับอนุมัติทางการเงินแล้ว

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงานนั้นจัดทำรายงานพร้อมเหตุผลที่ขอเปลี่ยนแปลงเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐเพื่อขอความเห็นชอบ และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ วรรคสาม ต่อไป

ส่วนที่ ๖

การตรวจสอบผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน

ข้อ ๑๔ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม ให้ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอแต่ละรายว่าเป็นผู้มีผลประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ หากปรากฏว่ามีผู้ยื่นข้อเสนอเป็นผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน ให้ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติคัดรายชื่อผู้ยื่นข้อเสนอดังกล่าวทุกรายออกจากการเป็นผู้ยื่นข้อเสนอในครั้งนั้น

ข้อ ๑๕ ในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอแต่ละรายตามข้อ ๑๔ ให้เจ้าหน้าที่กำหนดให้ผู้ยื่นข้อเสนออื่นเอกสารแสดงคุณสมบัติแยกมาต่างหาก โดยอย่างน้อยต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีผู้ยื่นข้อเสนอเป็นนิติบุคคล

(ก) ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ให้ยื่นสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล บัญชีรายชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้มีอำนาจควบคุม (ถ้ามี) พร้อมทั้งรับรองสำเนาถูกต้อง

(ข) บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ให้ยื่นสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล หนังสือบริคณห์สนธิ บัญชีรายชื่อกรรมการผู้จัดการ ผู้มีอำนาจควบคุม (ถ้ามี) และบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (ถ้ามี) พร้อมทั้งรับรองสำเนาถูกต้อง

(๒) ในกรณีผู้ยื่นข้อเสนอเป็นบุคคลธรรมดาหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล ให้ยื่นสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้นั้น สำเนาข้อตกลงที่แสดงถึงการเข้าเป็นหุ้นส่วน (ถ้ามี) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้เป็นหุ้นส่วน พร้อมทั้งรับรองสำเนาถูกต้อง

(๓) ในกรณีผู้ยื่นข้อเสนอเป็นผู้ยื่นข้อเสนอร่วมกันในฐานะเป็นผู้ร่วมค้า ให้ยื่นสำเนาสัญญาของการเข้าร่วมค้า สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร่วมค้า และในกรณีที่ผู้เข้าร่วมค้าฝ่ายใดเป็นบุคคลธรรมดาที่มีได้ถือสัญชาติไทย ก็ให้ยื่นสำเนาหนังสือเดินทาง หรือถ้าผู้ร่วมค้าฝ่ายใดเป็นนิติบุคคลให้ยื่นเอกสารตามที่ระบุไว้ใน (๑)

(๔) เอกสารอื่นตามที่หน่วยงานของรัฐกำหนด เช่น สำเนาใบทะเบียนพาณิชย์ สำเนาใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

การยื่นเอกสารแสดงคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นมาพร้อมกับการยื่นข้อเสนอตามวิธีการที่กำหนดในระเบียบนี้

ส่วนที่ ๑

การจัดทำบันทึกรายงานผลการพิจารณา

ข้อ ๑๖ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละโครงการ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบันทึกรายงานผลการพิจารณา รายละเอียดวิธีการและขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานประกอบตามรายการดังต่อไปนี้

(๑) รายงานขอซื้อหรือขอจ้างตามความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๒ หมวด ๓ ส่วนที่ ๒ และหมวด ๔ ส่วนที่ ๒ แล้วแต่กรณี

(๒) เอกสารเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง และผลการพิจารณาในครั้งนั้น (ถ้ามี)

(๓) ประกาศและเอกสารเชิญชวน หรือหนังสือเชิญชวน และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๔) ข้อเสนอของผู้ยื่นข้อเสนอทุกราย

(๕) บันทึกรายงานผลการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอ

(๖) ประกาศผลการพิจารณาคัดเลือกผู้ชนะการจัดซื้อจัดจ้างหรือผู้ได้รับการคัดเลือก

(๗) สัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ รวมทั้งการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ (ถ้ามี)

(๘) บันทึกรายงานผลการตรวจรับพัสดุ

การจัดซื้อจัดจ้างโครงการใดจะต้องมีเอกสารหลักฐานใดให้เป็นไปตามวิธีการจัดซื้อจัดจ้างนั้น ทั้งนี้ การจัดซื้อจัดจ้างที่ได้ดำเนินการผ่านระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ หน่วยงานของรัฐสามารถใช้เอกสารที่จัดทำในระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารประกอบบันทึกรายงานผลการพิจารณาตามวรรคหนึ่งได้

© THE BEST CENTER INTER GROUP CO., LTD.

All rights reserved

ห้ามผู้ใดทำการคัดลอก ตีพิมพ์ แจกจ่าย ปรับเปลี่ยน
ดัดแปลง หรือแก้ไขส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
เพื่อการเผยแพร่หรือนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์โดยเด็ดขาด

หากตรวจพบจะดำเนินการตามกฎหมายถึงที่สุด

หากผู้ใดพบเห็น สามารถแจ้งเบาะแสที่
081-496-9907 มีรางวัลตอบแทน